

GAZETA KRAKOWSKA

N^{ro} 110.

Z KRAKOWA DNIA 15 GRUDNIA 1819. ROKU WE SRODĘ

— Z Krakowa. —

Na drugim posiedzeniu Seymu Rzeczypospolitey Krakowskiej dnia 7 Grudnia 1819 roku Izba Prawodawcza przystąpiła do wyboru przez sekretne kreskowanie członków trzech Kommissy.

Pierwszey, do roztrząśnienia kwalifikacyi kandydatów na Urzędy należące od wolnego wyboru Reprezentacyi.

Drugzey, do roztrząśnienia projektów do Prawa w przedmiotach Skarbowych, Budżetu na rok następujący, tudzież rachunków rocznych.

Trzeczey, do roztrząśnienia projektów do Prawodawstwa Cywilnego, kryminalnego i Politycznego.

Z większości głosów obrani zostali Członkami

Do Kommissyi Kwalifikacyjney:

JJWW. X. Dzianott Jan Delegowany Sędzia Pokoju.

— Rath Sylwester Reprezentant z Gminy Okręgowej Młoszowa.

— Gawroński Franciszek Reprezentant z Gminy Okręgowej Kościelec.

— Kozłowski Józef Reprezentant z Gminy 8 Miasta Krakowa.

— Gołuchowski Józef Reprezentant z Gminy Okręgowej Poręba.

Do Kommissyi Skarbowey:

JJWW. Hrabia Stadnicki Antoni Reprezentant z Gminy 5 M. Krakowa.

— Soczyński Marcin Reprezentant z Gminy 1 M. Krakowa.

— Lipczyński Franciszek Reprezentant z Gminy Okręgowej Kościelniki.

— X. Sołtyk Teodor Reprezentant z Gminy Okręgowej Pisary.

— Mąkowski Jakób Reprezentant z Gminy z M. Krakowa.

Do Kommissyi Prawodawczey:

JJWW. Piekarski Franciszek Reprezentant z Gminy Okręgowej Modlnica.

— Januszewicz Józef Delegowany z Akademii.

— Hrabia Bobrowski Delegowany Sędzia Pokoju.

— Chwalibogowski Reprezentant z G. Okręgowej Jaworzno.

— Słotwiński Felix Reprezentant z G. 9 M. Krakowa.

Po ogłoszeniu Członków Komisyy Seymowych, JW. Marszałek zawiadomił Izbę Prawodawczą, iż o nastąpiącym wyborze Komisyy, stosownie do artykułu 105. Statutu urządzającego Zgromadzenia polityczne doniesie Rządzącemu Senatowi, w tym celu, ażeby tenże mianował także z swego grona Komisyyte, któreby z Wydziałami Reprezentacyi Narodu mogły się naradzać.

W dalszym porządku JW. Delegowany Senator Wojciech Kuciński, odczytał Izbie Prawodawczej rapport o stanie kraju Rzeczypospolitey Krakowskiej przechodząc szczegółami wszelkie gałęzie Administracyi publiczney; odczytany rapport Izba Prawodawcza dla powszechne wiadomości drukiem ogłosić postanowiła.

Na trzecim posiedzeniu Seymu dnia 9 Grudnia r. b. 1819 Sekretarz Seymowy odczytał nadeszłe od Rządzącego Senatu projekta do Praw.

1. Względnie przedłużenia terminu art. 2154 Kod. Cyw. do odnowienia wpisów dla zachowania mocy hipoteki przywilejów wskazanego, aż do ogłoszenia nowej Xięgi Ustaw Cywilnych.

2. Względnie zniesienia domu pod liczbą 590 przy ulicy Szpitalney pod nazwiskiem Szkoły przy Kościele S. Ducha będącego, z powodu znacznej soustoszenia, a wrazie restauracyi, gdy ta znacznych kosztów wymaga, korzystać spodziewana tym nie odpowie.

3. Tyczący się urządzenia wolności handlu w ogólności.

4. Urządzenia kunsztów, rzemiosł i wszelkich professyi.

5. Prostujący pomyłkę wynikającą z

ewaluacyi Bankocetli Wiedeńskich w masie Xiędza Bernarda Bittnera na fundusz nauczania dzieci osób z domu Schronienia ubóstwa przeznaczoney.

6. W zamiarze powierzenia Kapłanom Świeckim pieczy dusz parafii Mogilskiej, która dotąd przy zakonie Xięży Cystersów od istnienia w tym kraju Rządu Cesarstwo Austriackiego zostawała.

7. Ułatwiający Obywatelom Królestwa Polskiego sposobność reznawania przed tuteyszo krajowemi Notaryuszami Aktów dobrej woli, na zasadzie wzajemnych pomiędzy Rządem Królestwa Polskiego, a Senatem Rządzącym zawartych układów, moc obowiązującą w całym Królestwie Polskim mających, przez uwolnienie tych od stępla ceny do wartości przedmiotu stosowney, z zastrzeżeniem tylko użycia do kaźdey podobney czynności bez względu na przedmiot papieru tuteyszo krajowego ceny groszy pięciastu.

8. Tyczący się przedarzy Domu Rządowego pod L. 129 przy ulicy kanowney będącego.

9. Względnie zniesienia Prawa Seymowego w dniu 27 Grudnia roku 1817 zapadłego mocą, którego Miasto Kazimierz Żydowski z obowiązany został do płacenia Skarbowi publicznemu Złp. 6536 tytułem pomnożenia ofiary z dochodów kamelaryjnych.

Projekta powyższe właściwym Komisyyiom do opinii przesłane zostały.

Następnie JW. Antoni Hrabia Stądnicki, Reprezentant z Gminy 5ty Miasta Krakowa w imieniu Obywateli swey Gminy uczynił wniosek, o zmianę podatku osobisto - klasycznie - przemysłowego na

inny rodzaj, przedstawiając Skurowe, podatek od rzezi bydła. Przeciw w prowadzeniu podatku Skurowego oświadczyli się: J.W.W. Reprezentanci: Soczyński z Gminy i M. Krakowa, i Rath z Gminy Okręgowej Młoszowa.

J.W. Marszałek wstrzymując rozwagę I by nad wnioskiem wezwał J.W. Reprezentanta Hrabiego Stadnickiego o złożenie wniosku na piśmie, poczem drogą Statutem wskazaną nastąpi rozwaga Izby w uznaniu czy wniosek kwalifikuje się do uzielenia go Senatowi lub nie?

J.W. Reprezentant Mąholski uczynił wniosek względem wystawienia w miejscach istniejących z drewna Sklepów (żelaznemi kratami zwanych) Sklepów murywanych. Wniosek ten odesłano do Senatu.

Dalszy ciąg w następnym Numerze Czeszy.

Leon Chu alibogowski,
Sekretarz Seymowy.

Z Petersburga d. 11 Listopada d. k.

Podług doniesień z Pskowa, w północno-wschodnich okolicach tego miasta, w dniu 31 Sierpnia, o godzinie 2giej z południa, było nadzwyczajne zjawisko. Wśród piękney pogody, która od rana do południa trwała, o godzinie 1szej chmurki zbierać się zaczęły, z których ciemna powstała chmura, a z niej kilka wypadło piorunów. Z jednej z nich, która od innych ciemniejsza była, ukazał się na powietrzu światły ostrostup, ostrym końcem w dół obrócony, z którym łączył się pas takiegoż koloru, aż do ziemi się rozciągający. Pas ten coraz się powiększając, ciemniał od spodu; złączywszy się po-

tem z podstawą ostrokręgu, i przybrawszy postać ostrokręgu do słupa podobnego, unosił z wielką siłą do góry pył, piasek i inne rzeczy po drodze natrafione. Słup ten powoli się ruszając, w różne strony rozrzucił stojące zboże, którego bardzo wiele snopów tak potarił, iż w żadnym kłosie ziarka nie zostało; z ziemi wyrwał nie mało drzew owocowych i na 20 sążni parkanu wylał. Kurzawa ze słupem tym podnosząca się wielokrotnie z wielką szybkością na ziemię opadała, i dla gęstości swej podobną była do nacyzarniejszych dymów, iakie w czasie pożarów zwykle się widzieć dają. Widowisko to wielki przestraszył w mieszkańcach sprawiło. Potem w ostrokręgu tym wielkie burzenie się nastąpiło: kurzawa wzięła postać słupa, z usiłownością nadzwyczajną dążącego do ziemi, naksztalt dymu niezmiernie czarnego. Potem wierzchołek ostrokręgu zaczął się w górę podnosić, a sam ostrosłup powoli nikiął, prawie nie pozwalając dostrzegać tego nikięcia. Całe to zjawisko trwało prawie półgodziny, wśród największey spokojności, potem spadł deszcz nie wielki.

Z Kiachty donoszą, iż dnia 2 Września wybuchnął pożar w Majmaczynie, mieście do Chińczyków należącym, na granicy Rossyjskiej. Przypadek ten z niedbalstwa służących dzar-gonczego (dozorca obozowy) wynikły, dla mieszkańców Kiachty stał się powodem do okazania dobrogo serca i życzliwości sąsiedzkiej. Ogień, który się wszczął w bliskości domu dzar-gonczego, z szybkością się rozszerzył i zajął pagodę, izbę archiwów, kancelaryją, ozdoby i znamiona jego urzędu. Nadspodziewał Kommissarz Rossyjski na miejsce,

saszał kierować ratunkiem, Mongołowie i Chińczycy łączyli się do jego ludu. Dżargonczy przestraszony szerczeniem się ognia, wszystek swój lud oddał pod zarządzenie Kommissarza Rossyyskiego. Nakoniec pompami udało się szczęśliwie ugasić pożar. Zgorzały tylko te budowy, które się na początku zapaliły, chociaż w bliskości wiele innych było domów. Dżargonczy oświadczył najwyższą wdzięczność dla Kommissarza i kupców Kiachtyńskich za ochoczy i skuteczny ratunek, a dla ludzi do pomp użytych darował dwie skrzynie wyborney herbaty.

Z Wiednia d. 7 Grudnia.

D. 30 z. m. odbyło się trzecie, a d. 4 Grudnia czwarte naradzenie zebranych w Wiedniu Niemieckich Gabinetów.

Najjaśniejszy Cesarz Jmć. gabinetowym listem z dnia 1 Listopada udzielił raczył Pułkownikowi Rossyyskiemu Kromia mały krzyż orderu Austriackiego Leopolda.

Z Paryża d. 27 Listopada.

Dni iutrzejszy i zaiutrzejszy są dla nas uroczystemi. Jutro po godzinie 12tey uda się Król do Kościoła Panny Maryi na Mszą o S. Duchu, którego Arcybiskup i duchowieństwo przed drzwiami kościoła przyymie, a pojutrze d. 29 otworzy osobiście posiedzenia izb prawodawczych.

Monitor zawiera rozporządzenie Królewskie, mocą którego Jen. Hr. Grouchy otrzymał pozwolenie wrócenia do Francyi.

Z oddalonych Ministrów Margr. Desolles złożył w ręce Króla swój wydział. Dwaj drudzy St. Cyr i Louis nie pokazują się więcę u Dworu. — Xte Broglio i

Hr. Molé nie przyjęli poselstwa do Londynu.

Król Saski przysłał 1000 Fr. na pomnik Malherbes.

Akademia umiejętności mianowała sławnego Angielskiego Chemika Davy zagranicznym swoim członkiem.

Przywołanie wygnańców nie będzie rozporządzeniem Królewskim oznajmione. Mówią, iż przed 14 dniami zostało na tajney radzie postanowionem i wygotowane już są paszporty dla powracających. Wyjętemi jednak od powrotu są osoby w drugiej liście objęte. Pewną więc jest rzeczą, iż Francya otworzoną znowu jest dla tych swoich synów, którzy z powodu nieszczęśliwego zdarzenia w d. 20 Marca (powrotu Bonapartego z Elby) wygnaniem zostali. Wiadomość ta, która w wielu rodzinach sprawi radość, nie może dla żadnego Francuza być obojętną; wszyscy postrzegą w niej nowy zakład pokoju i jedności; wszyscy widzieć w niej muszą systema zapomnienia i pojednania, dzieło mądrości i dobroci, którego Król ciągle daje do wody, i którego ani niewdzięczność ani krzyk partyj osłabić nie potrafi.

Przed kilku dniami ponowiła się tu anekdota o Rozi. Przy wyysciu z teatru Odeon z wystawienia trajedyi Nieszpory Sycylijskie, zgubiła młoda panienka trzewik. Miłośnik małej nogi, cudzoziemiec i szlachcie znalazł go, pokochał się w nieznałomey, wyszukał ją i żenił się z nią. Jest ona córką poczciwego kramarza. "O, toż to nagroda, mówią teraz rodzice, gdy kto uczęszcza na Nieszpory !"

Dwóch korsarzów z Buenos - Ayres epanować miało niezamieszkałą wyspę Ascension, i krążyć ztamtąd mają okolo Ma-

ry i wyspy S. Heleny, gdzie wiele czy-
nią zdobyć.

Ostatni Nmer dziennika Biblioteka
historyczna skonfiskowany został.

Od Margr. de Latour - Maubourg na-
deyść miała wiadomość, że przyymie
Ministerstwo wojenne.

Z Londynu d. 27 Listopada.

Gdy, J. Królewicwska Mość Xże Re-
jent d. 23 (udzielną już mową) zagał
posiedzenia parlamentu, wykonało wielu
nowych parów, a między innemi Króle-
wic Xiążę Klarencyi i młody Xże Riche-
mond, przysięgę, poczem Hr. Manners
wniósł adress podziękowania do Xcia Re-
jenta, przeciw któremu najpierwszy Hr.
Grey zabrał głos i mówił:

Gdyby mi stan kraju nie był znany,
przekonałaby mnie mowa od tronu, iż
parlament nigdy jeszcze w ważniejszej
chwili iak teraz nie był zwołany; ale że
mi jest znany, nie pochwalam przeto w-
skazanych nam środków postępowania.
Powiedziano nam wiele o zwodniczem i
buntowniczem postępowaniu ludu, i oka-
zano potrzebę przedsięwzięcia surowych
środków, dla odwrócenia niebezpieczeństw,
którymi kraj jest zagrożony. Lecz nie
słyszałem jeszcze nigdy propezcycy, aby,
dla zapobieżenia tem niebezpieczeństwom
znieść część okropnych ciężarów, które
teraz lud uciskają. Ten środek byłby
naydogodniejszym do uśmierzenia teraz-
niejszego nieukontentowania. Wewnętrz-
ne położenie kraju jest bezwątpienia po-
żałowania godnem, ale zewnętrzne nie
jest także, zdaniem moim, zaspokajające.
W mowie od tronu powiedziano w pra-
wdzie: że Xże Rejent odbiera ciągle od
zagranicznych Mocarstw zapewnienia o

ich przyjaźni względem kraju naszego, w
których ja nie pokładam tak wielkiego zau-
fania iak inni. Ale gdy nas dosyć wewnę-
trzne nasze sprawy zatrudniają, nie chcę
zatem mówić o zewnętrznych naszych
stosunkach. Powiadają nam, iż robiony
jest zamach na obalenie konstytucyi i po-
targanie wszystkich społecznych zwią-
zków, które łączą ludzi z ludźmi, zgola dają
nam do zrozumienia, iż rokosz jest na wy-
buchnięciu. Jeżeli tak w istocie jest,
musi tego być przyczyna. Śmiało więc
powiedzieć mogę, że nieukontentowanie
ludu pochodzi z zbyt ciężkiego uciążenia
podatkami, że skargi poddanych nie są
słuchane i nie starają się zaradzić ich do-
legliwościom. Zgadza się to z mądrością,
zgadza się z bezpieczeństwem i polityką,
iż zawsze pokazują ludowi twarz zmar-
szczoną? iż zawsze są skoremi do kara-
nia i odmawiają wsparcia? Nadaremnie
sprzeciwiałem się środkom, które nietyl-
ko izbie tej, ale i rodzinie Królewskiej
szkodzą. Odmówiwszy sprawiedliwości i
ulgi ludowi, zakończyliśmy ostatnie po-
siedzenia nałożeniem 3 mill. nowych po-
datków. Gdy Panowie zastanowicie się nad
tem co się stało, iakże dziwić możecie
się, iż wzmagają się nieukontentowanie? Gdy
niema względu na skargi ludu, gdy od-
rzucane są jego prośby i powiększają się
cierpienia, możnaż dziwić się, iż pu-
bliczne nieukontentowanie groźną przybiera
postać? W mowie od tronu jest także
wzmianka o stanie rękodzielnych powia-
tów. Wiadomo powszechnie jest, że w
Glasgowie, Manszestrze i w zachodnim
powiecie hrabstwa Jork największa pa-
nuje nędza. Możeż to nazwać się prze-
miałającym cierpieniem? Zaiście nie! ba

ludzie w tych prowincjach prawie z głodu umierają. Dziwi mnie mocno, iż nie wspomniano w tej mowie o wypadkach w Manszestrze. Zakończenie zgromadzenia ludu w tem mieście, wyznać muszę, należy do najważniejszych zdarzeń za moiego politycznego zawodu, i niedając moiego o nim zdania, żądać będę ścisłego dochodzenia. Wypadek ten i powód do niego, który Rząd stara się upięknąć, sprawił w całym kraju powszechnie oburzenie. Ministrowie nie mogą sobie przebaczyć, że nakłonili Xcia Rejenta do zawczesnego i nierozważnego adresu, pochwalającego postępek magistratu Manszesterskiego, osobliwie pośpiechu, którego w tej mierze użył Lord Sidmouth. Do tego przydać potrzeba przykrą odpowiedź na adres rady miasta Londynu. Dano tedy między innymi do zrozumienia, że nie wiadome tedy są także w Manszestrze okoliczności. Jeżeli to prawda, ciekawy jestem wiedzieć jakie Ministrowie mieli doniesienia, kiedy pochwalne pismo Xcia Rejenta posłali do Manszestru, bo od 16 do 21 Sierpnia, w którym go posłali, mieć nie mogli o wszystkim dokładnej wiadomości. — Hr. Grey wniósł potem następujący dodatek do adresu podziękowania Xciu Rejentowi: "Ze Lordowie wyższej izby chcą pod ścisłą rozważę wziąć rozmaite przedmioty, które J. Królewicowska Mość w mowie swojej przywiodł; że izba nieznanymi zaradzeniami w środkach, które przeciwia się spokojności publicznej i bezpieczeństwu społeczności ludzkiej, ale pragnie przedsięwziąć środki, któreby zdolnemi były zapobieżenia na przyszłość podobnym usiłwaniom; że nadać chce ustawom zupełną moc, a ludowi zastępujące za-

pewnienie, że jego zażalenia zawsze będą z tą uwagą wysłuchane, jakiej bezpieczeństwo jego wymaga; że dla zapewnienia publicznego zaufania nadać chce ustawom krajowem przeciw wszelkiej zowiadze zgodną z prawami ludu i łękością; że także zdarzenia w Manszestrze d. 16 Sierpnia mocno i rzę zasmuciły, i że zamach na życie poddanych JKMci nie może uść bezkarnie.,"

Lord Sidmouth (Minister spraw wewnętrznych) odpowiadając na mowę Hr. Grey, wyraził między innymi: Wewnętrzny stan kraju jest tego rodzaju, iż przeciwne prawom zgromadzenia ludu przybrały tak niebezpieczną znamię, iż Rząd więcej niżeli kiedy mieć się musi na baczności. Przez buntownicze pisma i przez zwodnicze nauki włóczęgach się po kraju demagogów jest lud do ostateczności poruszony i grozi rozwiązaniem wszelkich związków społecznego porządku i obaleniem konstytucyi. Rząd przymuszony zatem został do powiększenia siły wojskowej dla odwrócenia grążącego niebezpieczeństwa. Co do zdarzeń w Manszestrze, Ministrowie J. KMci mają w ręku naryzetelniejsze dowody, iż zgromadzenie d. 16 Sierpnia nietylko było przeciwne prawom, ale nadto lękać się kazało najokropniejszych następności. Z najodleglejszych okolic zebrało się do Manszestru nadwycieczny wielkie mnóstwo ludzi w wojskowej postawie, którzy nie tailed, iż ich zamiarem jest obalenie konstytucyi. Ci ludzie przynieśli z sobą czapki wolności, piki i chorągwie, na których znajdowały się buntownicze znaki i napisy. Przedsięwzięte środki przez władzę miejscową zgodne były z przepisa-

mi ustaw. Lecz w mieszanie się władzy miejscowej do nieprzystoiwego postępowania ludu, niesłuchanie przesadzono i fałszywie wystawiono. Rząd odebrał d. 17 Sierpnia o tych zdarzeniach doniesienie, a d. 18 przybyli od magistratu Manchester'skiego deputowani, którzy najdokładniej zdali o nich sprawę. Zaraz potem zwołany został gabinet, na którym znajdowały się wszystkie naówczas obecne w Londynie członki, iako też Lord Castle-reagh i sądowi urzędnicy koronni. Deputowani łožali tu wszystkie dowody, i Ministrowie przekonali się, że magistrat dopelnit ob wiązku, i postępek jego, do którego był zmuszony, nie pedlegat naganie. Z tego to przekonania napisany był list, o którym zaony Hrabia wspomina. (Tu następnie dalsze tłumaczenie się względem przeczytanego listu.)

Lord Erskine w zabranym głosie wyraził: Jestże izba przymuszoną brać to wszystko za dobrą monetę, co Ministrowie przywodzią, niemasz drugiey słuchać strony? Masz słowo Rządu przeważać, a głos ludu ma być próżnym echem? Izba nie wie dotąd, czyli ustawa przeciw buntowi była w Manchesterze ogłoszona, w którym czasie i czyli wytrzymano przepisany czas nim weyska użyto? Gotowy jestem w każdym czasie wspierać Rząd i bronić go przeciw napaści; ale sądzę razem, iż żaden kraj nie może być bezpiecznym, jeżeli prawa ludu nie są szanowane. Znam przeto ścisłego dochodzenia i zgadzam się na dodatek do Adressu.

Wielki Kanclerz oświadczył z urzędu swego, iż podług ustaw krajowych dochodzenie zdarzeń w Manchesterze miejsca mieć nie może.

Margrabia Landsdown był także za dochodzeniem i naganiał Ministrów, iż w tej sprawie tak niebacznie działali i dali powód, że we całym kraju jeden tylko głos panuje, to jest: nagana administracyi. Nalegał zatem o przyjęcie dodatku, aby izba nie miała rąk związanych.

Gdy przymówił się jeszcze Lord Liwerpool (Minister skarbowy) broniąc wymownie swoich kollegów i magistratu Manchester'skiego, przystąpiono do głosowania, i dodatek Hr. Grey do adresu został większością 159 przeciw 34 głosów odrzucony.

W izbie niższej nie tak śpieszno rzecz ta poszła. PP. John Sommers, Cock i Cust wnieśli adress podziękowania. Spory względem niego zabrały dwa posiedzenia d. 23 i 24. Dopiero d. 25 o godzinie 3 zrana przystąpiono do głosowania, i dodatek do adresu P. Tierney, podobny iak Hr. Grey w wyższej izbie, został większością 381 przeciw 150 głosów odrzucony. Przewaga Ministrów nastąpiła ztąd, że nietylko partya Grenvilla, ale i Wilberforce przeszła na ich stronę. Poukończonem głosowaniu dla zaurzenia członków, odroczone zostało d. 25 na zaizutrz posiedzenie.

Lord Harrowby złożył d. 25 wyższej izbie papiery tyczące się zdarzeń w Manchesterze, a Lord Liwerpool, z powodu słabości Lorda Sidmouth, papiery tyczące się położenia kraju, które Lord Castle-reagh jeszcze d. 24 niższej izbie złożył. Margr. Landsdown zapowiedział na 30 b. m. uwagi swoje oad położeniem kraju.

Lekarze Królewscy pytaniami byli d. 25 o fizyczny stan zdrowia Króla naszego. Aże ich zdanie nie jest ogłoszone, zostaliśmy zatem znowu w obawie.

Lord Valletort, który z pismami tyżącami się kongressu do Wiednia postany został, powrócił tu na krótki czas przed utworzeniem parlamentu.

Podług listów z Jamaiki pod d. 28 Września nim Bolivar miasto Santa Fe opanował, zrzucił tam pierwej powstanie Kreolów. Wyłąwszy Gubernatora i kilkunastu officerów, którzy wyiechali, zostali wszyscy pozostali Hiszpanie wyznętemi. Bolivar znalazł tam 2 1/2 mill. piastrow i miał już całą Nową Grenadę opanować.

List z Buenos - Ayres donosi pod d. 16 Sierpnia, że Lord Cochrane przybył do Valparaiso. Na wysokości Callan zebrał on trzy bogato wyładowane Amerykańskie okręty, które płynęły za paszportami Hiszpańskogo posta w północney Ameryce. Jeden z nich, który do Valparaiso przyprowadził, wyładowany był prochem i 7000 karabinów, a drugi znaczną liczbą piastrow, które bardzo mu się przydały do wypłacenia żołdu swem maytkom. Zastal on w Valparaiso uzbroioną podczas iego niebytności wyprawę, która ma do 4000 ludzi wynosić i w znaczną liczbę rac Kongrewskich bydź zaopatrzoną. Przy odcyściu listu, znajdował się jeszcze z całą eskadrą w Valparaiso.

Z Port - au - Prince (na St. Domingo) piszą pod d. 7 Września, że w tem mieście, równie jak Cayes bardzo dobrze handel idzie. Cudzoziemcy oznajniają tam opiekę i osiadło tam wiele obcych kupców. Polityka Prezydenta Boyer co do handlu jest prawdziwie wzorową. Nigdy ta część St. Domingo nie była w lepszym stanie i majątniejszą jak teraz, co wszystkim jest skutkiem panującej wolności.

Z Stambułu d. 30 Października.

Dnia 13 b. m. w wieczor wystrzały z dział z Seraiu, zbroiowni i zamków nad morzem oznaymiły, iż W. Suttanowi urodził się syn, który otrzymał imię Ahmed. Jest to trzeci syn terazniejszego naszego Monarchy; pierwszych starszy Abdulhamid liczy 6, a młodszy Osman 2 lata. — Przyjemne to zdarzenie nie złagodziło jednak goiewu W. Sułtana przeciw urzędnikom i dzierżawcom meonicy. D. 16 trana oba starsi bracia Dusoglu, noszący tytuły Beiów, wyprowadzonymi z swych więceń zostali i przed bramą Cesarską ucięto im głowy; młodszy ich brat i stryy zostali przed oknami ich pałacu nad kakałem obwieszonymi. Głowy pierwszych, a zwłoki drugich wystawione zostały na widok publiczny z wyrażeniem na tablicach ich przestępstw. Na zewnątrz przybitą także została na bramie seraiu głowa bylego Ministra spraw wewnętrzych Abdurrahman z opisem iego występku.

W wielkorządztwach Silistryi, Morei, Brussa i Natolii zmienionemi zostali Baszowie.

Porta odebrała w tych dniach pomysłne doniesienia z Bagdadu, podług których korpus woyska pod rozkazami najstarszego syna Szacha Perskiego z znaczną stratą odparty został, i najwięcey zginąć mało Kurdów, którzy znajdowali się przy tym korpusie. Tatarowie, którzy przyjemną tę wiadomość wraz z głowami wielu dowodców przywiezli, otrzymali honorowe futra i znacznie udarowanemi zostali.

Ku końcowi bieżącego miesiąca powiększyło się tu i w okolicach znowu morowe powietrze. Umiera na nie codziennie wiele Turków i Żydów.

DODATEK

DO N¹⁰⁰.

GAZETY KRAKOWSKIEJ

Z KRAKOWA DNIA 15 GRUDNIA 1819 ROKU WE SRODKĘ

Z Madrytu d. 16 Listopada.

Król nakazał prałatom i zawiadomcom dóbr duchownych, aby mieszkańcom okolic, w których panuje choroba, dostarczyli bezpłatnie zboża do siewu.

Drugim rozkazem zalecił Król Ministrowi spraw duchownych, aby mu wykazał Xieży, którzy celują talentami i dobrem postępowaniem, a przez skromność nie żądali dotąd podwyższenia. Arcybiskupi i Biskupi ułożyć przeto mają listy zasług. Minister łask i sprawiedliwości odebrał także zlecenie podać Królowi zasłużonych cywilnych urzędników, których chce nagrodzić.

Spodziewają się, iż wyrok przebaczenia dla wygnańców ogłoszony zostanie d. 6 Grudnia w dniu rocznicy urodzin Królowej. Lecz w przywołaniu ich zachodzi w tem największa trudność, że dobra ich oddane zostały prawem ich sukcesorom, a tych nie chciano by do zwrotu przymuszać. Patentem Królewskim gwarantowana tylko jest wygnanym ich krewnym rocznia płaca. Połowa ich majątków zabrana na skarb została, których

zwrot lub wynagrodzenie za nie, nie jest także łatwym.

Zółta gorączka, która nie rozszerzyła się ani do Arragonii, ani Walencji, prawie już w Andaluzji i Grenadzie, i nawet w Kadyxie ustała. D. 8 umarło tam tylko 28 osób, a 1703 chorowało. Zabierała zaś tam najwięcej młodzieży. Okręt S. Antoni przywiózł tam z Limma 240,000 piastrow. Odkryty tamże przez Abisbala spisek będzie dochodzony, iak tylko choroba ustanie.

Wystawienie obrazów akademi Królewskiej San Fernando trwało roku tego od 1 Września do 8 Listopada. Widzieć tam można było między innymi rzeczami piękne rysunki Jofantki Maryi Franciszki i obraz olejny S. Hieronima Jofanta Franciszka de Paulo.

W adreście powinszowania miasta Toledo z powodu ożenienia się Króla, wyrażono między innymi: Toledo jest kolepką Monarchii Hiszpańskiej i najpierwsze w murach swoich zobaczyło odżywiająca się prawdziwą Religiją Katolicką.

W Madrycie umarł teraz najstarszy z Hiszpańskich, a nawet Europejskich Jenerałów, Hr. Colomera. Dożył 95 lat i 10 miesięcy, i liczył od kadeta do Jenerała kapitana pod 5 Królami, Filipem 5, Ferdynandem 6, Karolem 3, Karolem 4, i Ferdynandem 7mem, 84½ lat służby woyskowej.

Wielu członków tajney rady (Camarilla) zostało teraz oddalonych i w więkšej części uwięzionych.

Mowią także o odwołaniu Jenerała kapitana Walencyi, znanego Elio, i Jenerała kapitana Gresady Egua.

Z Bruxelli d. 29 Listopada.

Zdaie się, że Xże Richelieu zamyśla tu czas nieiaki bawić.

W tej chwili nadeszła przez przybyły do Amsterdamu z Nowego orku okręt wiadomość, że 4000 woyska Ziednoczonych Stanów odebrało rozkaz zająćia Florydów.

W Brügge utworzyło się towarzystwo dla narodowej literatury, które liczy już 100 członków, i w mowach i pismach swoich nie używa iak tylko kratowego języka.

Używanie szkodliwych tego rocznik ostryg ściągnęło w Hollaadyi na wiele osób śmierć. Między innymi umarł iedynak syn sławnego Orientalisty i Professora w Leydzie Polm.

Od brzegów Menu d. 1 Grudnia.

Ukończone badania Sunda oddane zostały nadwornemu sądowi w Manheimie, który wyznaczył lekarskiego referenta i obrońcę, i gdy wyda wyrok, przesłę go

pod roztrząszenie najwyższego sądu w Karlsruhe, który potem W. Xże zatwierdzi.

Królowa Szwedzka, która pod nazwiskiem Hrabiny Gotlandyi bawiła w Frankforcie, odiechala ztamąd d. 29 z.m. do Paryża.

Jedno z pism Nadreńskich czyni uwagę, iż demagogiczne zamachy w Niemczech wylegnać się mogły z intryg arystokracji

O Kongresie Wiedeńskim zawiera iedno z pism Niemieckich co następuje: Mądrze bardzo postąpiono, iż tak Niemieckiey, iako i zagranicznej publiczności niezostawiono w niepewności względem głównego iego celu, gdyż zapobieżono przez to rozmaitem pogłoskom. Uwiadomiono bowiem nietylko Dworcy zagraniczne, ale i publiczność przez w pół urzędowe pisma, iż zwołani do Wiednia Ministrowie trudzić się iedynie i wyłącznie będą sprawami Niemieckimi. Sprawy te dzielić się mają na dwa rodzaje, 1) utwierdzenie konstytucyi związku Niemieckiego i wykształcenie wielu iego organizacyjnych urządzeń; 2) obmyślenie środków, iakich terażniejszy stan Niemiec wskazuje potrzebę. Do pierwszego rodzaju należeć mają: dokładne oznaczenie właściwych działań seymu związkowego; nadanie mu potrzebney mocy (do uskutecznienia swoich postanowień; ustanowienie najwyższego związkowego sądu, dla roztrzygania sprzeczek pomiędzy członkami związku, a może i do zanoszenia zażaleń stanów przeciw swoim Monarchom; ogólne przepisany do uskutecznienia 13 artykułu aktu kongressu (względem zapro-

wadzenia stanowvch konstytucyy; zasady do urzadzania woyska związkowego; ostateczne oznaczenie twierdz związkowych, i t. d. Do drugiego: dodatkowe oznaczenie Karlsbadzkich i Frankfortekich postanowień, i ogółem tego wszystkiego, na co nieugodżono się w Karlsbadzie.

Jedno z pism Angielskich wywodzi początek Lotteryi jako bardzo dawny. Rzymianie jeszcze ożywiali swoje uroczystości Saturnowe wyciąganiem losów z nagrodami lub nihilami dla swoich niewolników. Cesarz nawet August znajdował rozrywkę w lotteryiach. Nero wyznaczył wygraną dla ludu, na którą codziennie rozdawano po 1000 losów. Helogabal wynalazł lotteryią, w której losy albo znacznie, albo mało wygrywały; jeden n. p. wygrywał 6 niewolników, inny 6 fuzyi, inny złote lub gliniane naczynie. W Anglii pierwsza zjawila się lotteryia w r. 1569, składająca się z 40,000 losów każdy po 10 szylingów. Wygrane składały się z naczeń srebrnych; ciągnięcie iey odbywało się przed kościołem S. Pawła i trwało 5 miesięcy. — Dochód z iey przeznaczyl Rząd na wyporządzenie portów. W r. 1612 Król Jakób rozporządził lotteryią na założenie plantacyi w Wirginii. — Gazeta tegoż kraju Goniec odwołała pogłoskę, iakoby Rząd kazał 100 wojennych okrętów budować.

Z Włoch d. 21 Lisfopada.

Pomiędzy znakomitemi osobami znajdującymi się teraz w Rzymie, liczą Arcybiskupa Rwebeckiego w Kanadzie X. Plessis, i Biskupa Jslandskiego X. Walsh. — Lord Speacer, który, długo w Rzymie

bawił, a teraz udał się do Neapolu, jest najsławniejszym zbieraczem kosztownych i rzadkich Książek. Posiada zbiór najsławniejszych wydań Greckich i łacińskich klasyków, najkosztowniejszych książek Włoskich wieku 15go i wielu drukarskich osobliwości. — W twierdzy Santa Leone w prowincyi Urbino uwięziona przed niejakim czasem została dama wielkiego znaczenia, która umiała uzyskać miłość dowódcy twierdzy, i za iego zezwoleniem miała przystęp do uwięzionych tam Carbonari i innych więźniów stanu. Za pierwszym rozkazem uciechała przed uwięzieniem, ale później została schwytaną, i siedzi teraz z przyjaciółm swoim (dowódcą) w zamku S. Aniola.]

Xże Salerno, Następca tronu obu Sycylii, wybierał się z małżonką swoją między 15 i 20 b. m. w podróż z Neapolu do Wiednia, gdzie zamyśla długo bawić, bo kazał w Neapolu konie swoje sprzedać.

W Lombardzko Weneckiem królestwie historia Wenecyi przez Hr. Daru napisana została niespodziewanie zakazaną. Tłumaczoną była na język Włoski i nawet pierwsza iey część wyszła iuz z druku.

Port Brindisi przez wykopanie nowego kanału do wniścia do niego ma znowu być przywrócony. W istocie jest to naydogodniejszy port na zachodnim brzegu Adryatyckiego morza, tak co do bezpieczeństwa przeciw wiatrom, iako też głębokości i dobrego gruntu do zarzucenia kotwic. Naypierwszy Cesarz przyłożył się do zaniędbania tego portu przez założenie tamy, przez którą chciał

zamknąć flotę Pompejusza, lecz mu się nie udało.

Z Sztokolmu d. 27 Listopada.

Zaczenia się unas nowego rodzaju towarzystwa zawiązywać, to jest połączenie ziomków iedneyże prowincyi i wspólnego miejsca urodzenia. Jest tu już 6 do 8 takich towarzystw z różnych prowincyi urządzonych, a w krótcie pomnoży się ich liczba. Łatwo domyśleć się można, że ich cel jest niewinny, i że iedynie do tego zmierza, aby przez wspólne porozumiewanie się potączyć w ieden związek wszystkich miejsc mieszkańców.

Rewizyjnemu Sekretarzowi Nissel polecione jest przedsięwzięcie przez kraj podróży, dla przekonania się o stanie więzień.

Z Wschodniey Fryzyi d 28 Listopada.

Pod Rządem Hollenderskim, z rozkazu byłego Króla Ludwika, który znajdował się w potrzebie pieniędzy, została część dóbr rządowych tutejszego Xięstwa sprzedana. Teraz slychać, iż Rząd Hanowerski chce te dobra nazad dla korony odzyskać, i dotychczasowym właścicielom wyłożone za nie pieniądze zwrócić.

Powszechne stany Hanowerskie podzielone na dwie izby zgromadzą się d. 28 b. m.

Z Sztuttgarta d. 30 Listopada.

Stany nasze zwolane bydź mają na 15 stycznia r. p. na który czas spodziewa się, iż narady Wiedeńskie ukończone zostaną.

D. 27 Monarcha nasz odwiedził W.

Xcia Badeńskiego w iego stolicy, a nazaiutrz nazad powrócił.

Naywiększe stopnie Zimna				
Dnia 9	Grudnia	r. b.	Stopnie Zimna	9,4
— 10	—	—	—	4,2
— 11	—	—	—	2,2

**Dnia 13 i 14 Grudnia 1819.
Cena zboż rdźnego gatunku na Targu w Krakowie sprzedawanych.**

Korzec	1.		2.		3.		4.	
	Zł.	gr.	Zł.	gr.	Zł.	gr.	Zł.	gr.
Przenicy	13	—	12	—	11	—	10	—
— Żyta	8	15	8	—	7	15	7	—
— Jęczmienia	6	—	5	15	5	10	5	—
— Owsa	4	15	4	10	4	6	4	—
— Jagiel	17	—	16	—	15	—	14	—
— Grochu	8	—	7	15	7	—	6	—
— Rzepaku	19	—	18	—	17	—	16	—

**Cena Zboża
W Warszawie d. 7 Grudnia.**

Korzec Pszenicy	od Złp.	15	do	24.
— — Żyta	—	—	—	11 — 15
— — Jęczmienia	—	—	—	8 — 14.
— — Owsa	—	—	—	8 — 9.
— — Grochu	—	—	—	11 — 14.

Cena Zboża

W Gdańsku d. 3 Grudnia.

Łaszt 30 Korcy wynoszący.

Pszenicy	od Złp.	580	do	800.
Żyta	—	—	—	400 — 445.
Jęczmienia	—	—	—	300 — 360.
Owsa	—	—	—	260 — 320.
Grochu	—	—	—	460 — 500.

Bieg Pieniędzy

W Krakowie d. 6 Grudnia.

Czer. Zł. Holl. monetą Courant	Złp	19 gr.	10
— dette Cesarski	—	—	19 — 6
Fryd. Pruskie	34 — —
Luidor	37 — —
200 frankowy	32 — —
Szetny Wiedeńskie za 100	—	230 — —
Złoty ryński Szejnami	1 — 22.